

“TÜRKİYE EKONOMİSİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER SUNUMU İLE 2021 YILI ESİAD BEKLENTİLERİ”

YÖNETİM KURULU BAŞKANI FADIL SİVRİ’NİN AÇIŞ KONUŞMASI

7 OCAK 2021

Saygıdeğer Konuklar,
İş dünyasının ve medya kuruluşlarımızın değerli temsilcileri,
Değerli ESİAD Üyeleri,

Hoş geldiniz.

Bugün Ekonomik Gözlem Grubumuz tarafından hazırlanan **“Türkiye Ekonomisine İlişkin Değerlendirmeler Sunumu ile 2021 Yılı ESİAD Beklentileri”** anket sonuçlarını ele alacağız.

2020 yılı içerisinde ekonomi ile ilgili birçok etkinlik gerçekleştirdik. Bugünkü toplantımız, dördüncüsünü gerçekleştirdiğimiz bir faaliyet. Dört sene önce üyelerimizin bir sonraki seneye dair beklenti ve öngörülerini değerlendirmemizi sağlayan yıllık ekonomi anketimizi oluşturduk ve sonuçlarını her yıl sizlerle paylaşıyoruz.

Sertifika No: Q-140005

Yönetim Kurulu Üyemiz Muhittin Bilget Başkanlığındaki Ekonomik Gözlem Grubumuz salgın dönemi boyunca çevrim içi her ay düzenli olarak toplandı. Bu vesile ile kendilerine ve Grubumuzun değerli üyelerine katkı, görüş ve değerlendirmeleri için bir kez daha teşekkür etmek istiyorum.

Ekonomik Gözlem Grubumuzun Başkanı Muhittin Bilget'e sunumları için sözü vermeden önce ekonomiye ilişkin kısa bir değerlendirme yapmak istiyorum.

Değerli Misafirler,

Pandeminin ve küresel dalganmaların birçok alanda dönüştürücü etkilerinin hissedildiği zorlu bir yılı geride bıraktık.

Yıl sonuna doğru ekonomi yönetimindeki değişim ve hukuk ile ekonomi başta olmak üzere reform açıklamalarıyla birlikte normalleşme adımlarını gördük. Ancak bunlar tek başına yeterli değil.

Şeffaflık ve öngörülebilirlik, ekonomide güvenilirliği artıran en önemli unsurlar. Mali ve finansal istikrar ile makro-ekonomik istikrarı, güven ortamını ve bunun devamlılığını tesis etmemiz şart. Bunun için birçok kez ifade ettiğimiz üzere her şeyden önce:

- Hızlı, adil ve etkin bir hukuk mekanizması,
- Güçlü kurumların bağımsızlığı ve

- Liyakat ilkesiyle kural tabanlı karar alan bir devlet yapısıyla hemen hemen her alanda ele alınması gereken yapısal reformlar ivedilik ve cesaretle uygulanmalıdır.

Bu anlayışla ülkemizde **demokrasinin gelişmesi, insan haklarının evrensel ölçülerde karşılık bulması, hukukun üstünlüğü, yargı ve kurumların bağımsızlığının yerleşmesi için adımların atılması, söylemde kalmadan ve liyakat ilkesiyle birçok alanda ele alınması gereken yapısal reformların hızla uygulanması yeni yılda vazgeçilemez ve ertelenemez beklentilerimizdir.**

2021 yılında öncelikli alanlarımız; ekonomik istikrarın oluşması ve sürdürülebilir büyüme için güven ortamının tesis edilmesi ile yüksek katma değerli verimli üretim ve istihdamın artmasına öncelik veren politikaların hayata geçirilmesi, uluslararası yatırım fırsatlarının en üst seviyede değerlendirilebilmesi için hukukun üstünlüğü ile ilgili reformlar başta olmak üzere öngörülebilirliğin sağlanması olmalıdır.

IMF, IIF, Dünya Bankası ve OECD gibi kuruluşların 2021 yılı için büyüme beklentileri pozitif. **Büyümler üzerinde aşı çalışmalarındaki gelişmelerle ötelenen taleplerin tüketime yönelmesinin olumlu etkileri olacaktır.** Ancak, İngiltere’de olduğu gibi yeni tip koronavirüs vaka sayısındaki artışla birlikte **karantina sürelerinde uzamaların ekonomiler üzerinde belirsizliklerin bir süre daha devam edeceğini gösteriyor.**

Pandemi bazı tehditlerin yanı sıra fırsatları da ortaya çıkardı. Fırsatlardan biri **tedarik zincirinde “yakında üretim”** konusu oldu. Türkiye’nin önümüzdeki dönemde

Sertifika No: Q-140005

tedarik ve yakında üretim noktasında, Avrupa ülkelerine coğrafi olarak yakınlığı, güçlü insan kaynağı, esnek ve dinamik üretim yapısıyla önemli bir potansiyeli ve şansı var. **Nitekim Çinli firmaların Türkiye'ye ilgisinin arttığını görüyoruz.** AR-GE ve dijital dönüşüm çalışmalarına odaklanarak bu potansiyelimizi en iyi şekilde kullanırsak, önemli bir üretim ve tedarik üssü olabiliriz. **Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı, sınırda karbon salınımı gibi yeni düzenleme ve standartlara uyumu** sağlayarak bu yolda elimizi güçlendirebiliriz.

Uzun dönemli büyüme hedefine ulaşmak ancak üretim odaklı politikalarla mümkün gözüküyor. Dolayısıyla reel sektörün finansman ihtiyacını karşılamak daha kritik hale gelmiş durumda. Bu süreçte bütçe ve mali disiplinden taviz verilmeden ülke kaynaklarının verimli ve üretken özellikle artan genç işsizliğine çare olabilecek, katma değerli istihdam yaratacak ve uzun vadede yeni nesil yüksek teknolojiye üretime katkı sağlayacak alanlara yönlendirilmesinin önemli olduğunu düşünüyoruz.

Ancak kabul edilen **2021 yılı bütçesine bakıldığında faiz giderlerinin** bir önceki yıla göre **%30'un üzerinde artışla 179,5 milyar TL** olarak beklendiğini, içinde sosyal güvenlik kurumlarına yapılacak transfer, sosyal amaçlı transferlerin yer aldığı **cari transferlere 536 milyar TL** ayrıldığı, **kamu yatırımlarına ayrılan tutarın ise toplam bütçenin %7,65'ine denk 104 milyar TL** olduğunu görüyoruz. **Kamu-Özel İşbirliği'ne ise (eski adı Yap-İşlet-Devret) 83,7 milyar TL** ayrılmış durumda. **2021 bütçesinin önemli bir kısmı faiz giderleri, cari transfer ve kamu-özel işbirliğine ayrılmış durumda.**

Sertifika No: Q-140005

Sürdürülebilir, istikrarlı ve nitelikli bir büyüme için üretim odaklı politikalar noktasında toplam faktör verimliliğine ayrı bir parantez açmak istiyorum. Üretimdeki artışı artık sadece emek ve sermayede artışla açıklamak yetersiz kalıyor. Beşeri sermaye, eğitim, AR-GE, teknoloji, inovasyon gibi tüm girdilerin üretim üzerindeki etkisi toplam faktör verimliliği olarak karşımıza çıkarıyor. BETAM'ın araştırmasına göre 1980-2018 yılları arasında Türkiye'de toplam faktör verimliliği artışı yıllık ortalama %1 olarak ölçülmüştür. 1980-1989 yılları arasında bu artış %2,2 civarındayken 1990-2002 döneminde %0,4 , 2003-2013 yılları arasında %1,2 olmuştur. 2014-2018 yılları arasında ise sabit kalmıştır. Bu konuda, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nın AB ve Türkiye tarafından finanse edilen bir projede de, **Toplam faktör verimliliğinin Türkiye'nin ekonomik büyüme performansına katkısı kısıtlı kaldığı ve inişli çıkışlı bir seyir izlediği belirtilmektedir.** Yakın dönemde (2012-2017) yüzde 5,8'lik büyümenin sadece 0,8 puanı toplam faktör verimliliği (TFV) artışlarından kaynaklandığı, **Türkiye'de TFV artışlarının sınır olması büyümenin sürdürülebilirliği açısından dezavantaj oluşturduğu** ortaya konmaktadır. **İstikrarlı ve sürdürülebilir büyüme için TFV arttırmaya yönelik politikalar izlenmelidir.**

Değerli Misafirler,

Diğer taraftan **dünyadaki siyasi ve ekonomik gelişmeler ile etkilerinin** de göz ardı edilmemesi gerekiyor.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki seçim Biden lehine sonuçlandı. Biden'ın görevi devir almasıyla mevcut ilişkilerin nasıl yönleneceği ve bunun olası ekonomik etkileri konularında şimdiden hazırlıklı olmalıyız.

Sertifika No: Q-140005

Benzer şekilde ayrılmaz parçası olduğumuzu düşündüğümüz **Avrupa Birliği ile müzakerelerin devam etmesi için gündemdeki yapısal reformların önemi daha da artıyor. Kopenhag kriterleri ve Avrupa Birliği üyeliği Türkiye'nin yükselmesi için önemli bir çıpa niteliğinde.** Aralık ayında gerçekleştirilen Avrupa Birliği Liderler Zirvesi sonrası **karşılıklı iletişimi daha yapıcı hale getirerek geliştirmek önem taşıyor.**

Son yıllarda dünyada **serbest ticaret anlaşmaları** geçmişe oranla çok daha sık karşılaşılan bir olguya dönüştü. Türkiye, Avrupa serbest bölgesinin bir parçası ve bunun uzun yıllar faydasını gördü fakat AB'nin son yıllarda Türkiye'yi kapsamayacak şekilde yeni serbest ticaret anlaşmaları yapması Türkiye'nin aleyhine oluyor. Türkiye halihazırda zaten Avrupa serbest ticaret bölgesine üye, fakat **Avrupa'nın üçüncü taraflarla yaptığı anlaşmalara Türkiye'yi dahil etmesi son derece önemli bir konu.** Bunun dışında günümüzde serbest ticaret anlaşmalarının hızla artan önemi sebebiyle Türkiye alternatiflerini artırmalıdır.

ABD ile Çin arasında ticaret savaşı yaşanırken, 2020 yılının son günlerinde **Avrupa Birliği ile Çin arasında ticaret anlaşması müzakereleri sonuçlandırılarak, şartlarında anlaşma sağlandı.** Bu anlaşma, AB'nin dünyanın ikinci büyük ekonomisi Çin ile ekonomik ilişkileri modernize etme yönündeki en kapsamlı teşebbüsü niteliğinde. Anlaşma kapsamında, **Avrupalı şirketlerin Çin pazarına girmesinin kolaylaşması** öngörülüyor. Aynı zamanda anlaşma ile birlikte **daha adil rekabet şartları ve yeni iş fırsatları mümkün kılınacak.**

İstişare Konseyi Başkanlık Divanı Üyemiz Sayın Sıtkı Şükürer değerlendirmeleriyle katkıda bulunacaklar. Akabinde 2021 yılı ekonomik beklentilerimizi içeren ESİAD anket sonuçlarını paylaşacağız. Soru-cevap bölümümüzü gelecek soru sayısına bir uzatmamız mümkün. Ekonomik Gözlem Grubumuza gerçekleştirdikleri bu detaylı çalışma için şükranlarımızı sunuyoruz, anket çalışmalarımıza katkı veren tüm üyelerimize desteklerinden ötürü teşekkür ediyoruz.

Sözlerime son vermeden önce, tüm misafirlerimize tekrar hoş geldiniz diyor, 2021 yılının öncelikle COVID-19 salgınının sosyal ve ekonomik etkilerinin hafiflediği, sağlığımız başta olmak üzere, ekonomide ve dış ilişkilerde kırılganlıkları geride bıraktığımız, 2020'ye göre daha fazla umut vadeden, huzur ve barış içinde günler getirecek bir yıl olmasını diliyorum.

